

Рецензия

от

доц. Красимир Господинов Добрев

за дисертационен труд на Атанас Александров Атанасов

на тема:

**ПРОУЧВАНЕ, АДАПТАЦИЯ И РЕАЛИЗАЦИЯ ЧРЕЗ СРЕДСТВАТА НА
РИСУНКТА НА КАРТИ ТАРО**

(Върху творчеството на Йеронимус Бош, Густав Климт, Едгар Алън По)

за присъждане на образователната и научна степен „доктор“

**Разработвана към професионално научно направление 8.2, от 05. 08. 04,
„Изкуствознание и изобразителни изкуства“**

ФАКУЛТЕТ ИЗЯЩНИ ИЗКУСТВА

КАТЕДРА „РИСУВАНЕ“

НАЦИОНАЛНА ХУДОЖЕСТВЕНА АКАДЕМИЯ

Атанас Александров Атанасов е роден на 22.03.1964 г. в град Бургас. През 1983 г. завършва ХГ „Илия Петров“ - София и Националната художествена академия, специалност живопис. Дипломира се през 1991 г., като придобива образователно-квалификационната степен „магистър“ в класа на акад. Светлин Русев. Днес заема длъжността асистент, преподавател в катедра „Рисуване“ по дисциплината рисуване. От 1997 г. е член на СБХ.

След завършване на висшето си образование, в периода на своята приблизително тридесетгодишна творческата кариера, Атанасов бележи

непрекъснато развитие, чрез което заслужено се нарежда сред най-утвърдените имена на съвременното българско изкуство.

Авторът на дисертационния труд работи в различни области на изобразителното изкуство: живопис, стенопис, илюстрация и рисунка, основно в предпочитаните от него жанрове - портрет, голо тяло, пейзаж, свързани като естетически мироглед с ренесансова Европа, но чрез нов исторически прочит на персонажи и пространства, интерпретирани по един оригинален начин. Характерни за творчеството му са голямоформатните цветни рисунки портрети, отличаващи се с умерена наситеност на цвета, постигнати чрез деликатен щрих, спокойна линия и една, на пръв поглед монохромна, прозрачна въздушна цветност. Въпреки методичното изграждане със средствата на рисунката, тези портрети надскочат границата на същата тази рисунка и съвсем убедително се превръщат в изтънена, чувствителна живопис. Деликатното цветово моделиране е само разновидност на неговото творчество, защото там, където е необходимо, авторът се откроява с един балансиран ярък, тонален, контрастен изказ, завещан от ренесансовите художници.

Атанасов изгражда през годините собствен разпознаваем почерк, достигнал съвсем сполучливо до авторски решения, мултиплицирани в различни вариации на теми, приложени в предпочитаните области, в които работи. Няма да е коректно, ако пейзажите му бъдат определени като повлияни от натурата, защото носят белега на метафизичния разказ за неизменното и независимо пространство. Това пространство, в което съзнателно липсва човешко присъствие, остава библейски спокойно или особено тревожно. Колкото до човешките образи, много от обектите, към които е отправил своето наблюдение, веднага биват разпознати и довеждат до съсредоточен анализ от страна на зрителя. В по-голямата част от неговото портретно творчество вниманието му към портретувания се характеризира с избор на композиционно, фронтално изследване на субекта. Фронталната позиция осигурява директен контакт със зрителя особено когато погледите се срещат непосредствено. Задачата за фронтално разположение на фигурата е сложна за

изпълнение, поради възникналите пространствени съкращения, създаващи плоскостна дълбочинна илюзия.

Атанас Атанасов може да бъде определен като иконограф, изучаващ изпитанието и страданието като основна отправна точка към закономерността на психологическите процеси на човека. Интересен е фактът, че някои от неговите модели притежават чувство за хумор, но той съвсем умело вплита в тях и усещането за страдание. Тази взаимовръзка особено ясно личи в моделите му с пищни форми.

Дисертацията е съставена от 111 страници основен текст: увод, пет глави, библиография и приложение от 28 страници илюстративен материал, втъкан в текстовата част. Тук трябва да се направи уточнение, че приложението се обособява в отделно книжно тяло, което следва собствена логическа структура. Докторантът не покрива препоръчителния обем на основния текст на дисертационния труд (между 170-220 страници), включен в задължителните изисквания на НХА към дисертационните трудове. В увода не са включени необходимите пояснения, които насочват и изясняват разрешаването на основните проблеми, и поставени цели, задачи, обект, предмет и методология на изследването.

Картите Таро могат да се причислят към изкуството на миниатюрата като илюстративен материал, свързан със света на загадъчното и тайното познание. Историята, която се основава на извори, документи и факти, е и източник на загадки и мистични явления, изиграли определяща роля в човешкото познание. През различните периоди и епохи в изкуството Таро се превръща в обект на изследователски интерес и попада под различни художествени интерпретации. Изображенията на картите Таро често са вдъхновени от творчеството на писатели, от събития или от стила на известни художници. Изследователите на изкуството се интересуват паралелно и от тяхната функционалност и езотерично-жречески характер, и от художествено-естетическите им стойности. Символната система на

колодата Таро предлага еднотипна по стил, свързана помежду си поредица от изображения.

В I глава *Исторически данни: 1. Първите карти; 2. Картите на шестнадесетте богове – тестето предшественик на Таро; 3. Триумфите; 4. Висконти-Сфорца Таро; 5. Картите изработени във Ферара за фамилията Д'Есте; 6. Тарото на Мантеня; 7. Таро Сола-Буска*, Атанас Атанасов прави исторически преглед и подробно описва значението на първите и най-ранни примери на карти Таро, което е важна част за изясняването на проблематиката.

Във II глава *Значение, символика и иконография на Големите Аркани. Технология за изработване на карти Таро*, авторът на дисертационния труд очертава смисъла, тълкуването и специфичните особености на Таро. Освен това определя и технологичните характеристики и разрешаването на художествените проблеми.

В III глава *Съвременни интерпретации на картите Таро: 1. Тарото на Салвадор Дали; 2. Градините на Таро на Ники дьо Сен Фал; 3. Картите Таро на Ясен Гюзелев*, Атанасов определя мястото и значението на Таро в съвременното, както и българското участие в приноса на световноизвестни художници.

В IV глава *Карти Таро от Атанас Атанасов* споделя собствения опит и влиянията в тази област, които изграждат отношението и художествения характер на Таро върху неговото творчество.

В V глава *Карти Таро по стихове на Едгар Алън По. Подготвителни рисунки. Творчески процес*, авторът описва своя последен реализиран проект на карти Таро по стихове на Едгар Алън По. В конкретния случай той не илюстрира буквално, а подбира цитати от стихотворения, които според Атанасов съответстват в известна степен на значенията на картите Таро.

Дисертационният труд на Атанасов е свързан с интереса и реализацията на няколко проекта, отговарящи на темата, а именно изпълнението на колода карти

Таро по *Йеронимус Бош, Густав Климт, Сандро Ботичели* през 2005 г. и *22 карти Таро, вдъхновени от стихове на Едгар Алън По* от 2016 г. и др. (изброени в списък на стр. 73 от дисертационния труд), които смятам за един от приносните моменти на дисертацията. В произведенията на известните художници се търсят и проучват символичните кодове на Таро като интерпретаторите се стремят да запазят техния стил. В България друг автор, който реализира колоди Таро, е Ясен Гюзелев, описан в III глава на дисертационния труд *„Съвременни интерпретации на картите Таро“*.

Поради спецификата на изложената тематика, бих препоръчал на автора да обособи речник към приложението, който да изяснява особената терминология и понятийния апарат, с които се сблъсква читателят (например: картомантите, аркани и т. н.) Препоръчвам да се избягва минало време, а да се използва приетото основно глаголно време – безличната форма на сегашно време.

Авторефератът и публикациите съответстват на разглежданата в дисертационния труд проблематика, като са спазени всички изисквания към научната работа.

В заключение давам положителната си оценка и убедено предлагам да бъде присъдена образователната и научна степен „доктор“ на Атанас Александров Атанасов.

Доц. Красимир Добрев

София 13. 12. 2017 г.